

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Paylaşılan uydu görüntülerine ilişkin değerlendirmelerde İzmir Körfezi'nin Mavişehir, Liman, Alaybey, Konak Pier, Göztepe ve İnciraltı gibi farklı noktalarında alg yoğunluğu veya alg patlaması riskiyle ilişkilendirilebilecek belirgin renk değişimleri tespit edildiği belirtilmektedir. Uydu görüntülerindeki renk değişimleri tek başına alg patlamasının kesin kanıtı olmamakla birlikte, klorofil-a, çözünmüş oksijen, besin tuzları ve fitoplankton analizleriyle doğrulanması gereken önemli bir erken uyarı göstergesidir.

2024 ve 2025 yıllarında İzmir Körfezi'nde yoğun koku ve balık ölümleriyle kendisini gösteren ciddi ekolojik sorunlar yaşanmıştır. 2026 yılında aynı dönemde benzer ölçekte bir koku ve balık ölümü yaşanmamış olması olumlu olmakla birlikte, bu durum Körfez'deki ekolojik risklerin ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'nin kapasitesinin artırılması, dere temizlikleri ve dip çamuru tarama çalışmaları gibi önemli yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Ancak Körfez'e ulaşan kirlilik yükü yalnızca kentsel atıksu kaynaklı değildir. Gediz Havzası'ndan taşınan tarımsal, endüstriyel ve diğer karasal kaynaklı kirleticiler de İzmir Körfezi'nin ekolojik durumunda önemli bir etkindir.

Özellikle Gediz Nehri ile beslenen Menemen Ovası'ndan sulama dönüş sularının taşındığı Ağıl Deresi'nde toplam azot ve fosfor değerlerinin yüksek olduğu, bu parametreler açısından su kalitesinin III. sınıf düzeyinde bulunduğu ilişkin ölçümler kamuoyuna yansımıştır. Azot ve fosfor yüklerinin İç Körfez gibi sık ve su değişiminin sınırlı olduğu bir ekosisteme taşınması; ötrofikasyon, alg çoğalması ve çözünmüş oksijen azalması bakımından ciddi risk oluşturmaktadır.

Bu nedenle İzmir Körfezi'nin kalıcı biçimde iyileştirilmesi, yalnızca Körfez içerisindeki arıtma, dere temizliği ve dip çamuru çalışmalarının sürdürülmesiyle değil, Gediz Havzası'ndan Körfez'e taşınan kirlilik yükünün kaynağında azaltılmasıyla mümkündür. Körfez'deki mevcut durumun sürekli izlenmesi ve olası ekolojik krizlerin önceden tespit edilmesine yönelik etkin bir erken uyarı sisteminin oluşturulması da büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede;

1. İzmir Körfezi'nin farklı noktalarında görülen renk değişimleri Bakanlığınız tarafından incelenmiş midir? Söz konusu bölgelerde klorofil-a, çözünmüş oksijen, toplam azot, toplam fosfor, nitrat, fosfat ve fitoplankton ölçümleri yapılmış mıdır?
2. İzmir Körfezi'nde alg patlaması ve ötrofikasyon riskini sürekli izleyen bir erken uyarı sistemi bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa kaç izleme istasyonunda, hangi parametreler ve hangi sıklıkla ölçülmektedir?
3. 2024 ve 2025 yıllarında yaşanan balık ölümleri, yoğun koku ve oksijen azalması olaylarının ardından Bakanlığınız tarafından kirlilik kaynaklarının havza bazında dağılımını ortaya koyan bir çalışma yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
4. Gediz Nehri'nin İzmir Körfezi'ne taşıdığı toplam azot, toplam fosfor, nitrat, fosfat, organik madde, sediment ve diğer kirleticilerin yıllık yükü hesaplanmakta mıdır? Hesaplanıyorsa 2024, 2025 ve 2026 yıllarındaki değerler nedir?
5. Gediz Havzası'ndan İzmir Körfezi'ne ulaşan kirliliğin tarımsal faaliyetler, sanayi tesisleri, evsel atık sular ve diğer kaynaklar itibarıyla dağılımı belirlenmiş midir? Belirlendiyse her bir kaynağın toplam kirlilik yükündeki payı nedir?
6. Menemen Ovası'ndan sulama dönüş sularını taşıyan Ağıl Deresi'nde toplam azot ve fosfor başta olmak üzere su kalitesi parametreleri Bakanlığınız tarafından düzenli olarak ölçülmekte midir? 2024, 2025 ve 2026 yıllarına ait ölçüm sonuçları nelerdir?
7. Ağıl Deresi'nde tespit edilen yüksek azot ve fosfor değerlerinin kaynağının belirlenmesine yönelik kaynak bazlı bir kirlilik araştırması yapılmış mıdır? Yapılmadıysa böyle bir çalışma planlanmakta mıdır?
8. Gediz Havzası'ndaki sanayi tesislerinin atık su deşarjları 2024, 2025 ve 2026 yıllarında kaç kez denetlenmiştir? Bu denetimlerde mevzuata aykırılık tespit edilen işletme sayısı kaçtır ve hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
9. Gediz Havzası'nda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan azot ve fosfor kirliliğinin azaltılması, sulama dönüş sularının kontrolü ve su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan somut çalışmalar nelerdir?
10. Gediz Havzası ile İzmir Körfezi'ni birlikte ele alan; kirliliğin kaynağında azaltılması, tarımsal drenaj sularının kontrolü, sanayi atık sularının denetimi, dere ve nehir su kalitesinin izlenmesi ve Körfez ekosisteminin korunmasını kapsayan bütünleşik bir eylem planı bulunmakta mıdır? Bulunmuyorsa hazırlanması planlanmakta mıdır?
11. Önümüzdeki dönemde deniz suyu sıcaklığının yükselmesi, rüzgârın azalması, su sirkülasyonunun zayıflaması ve azot-fosfor yükünün devam etmesi halinde ortaya çıkabilecek alg patlaması, ötrofikasyon ve çözünmüş oksijen azalması risklerine karşı Bakanlığınızın uyguladığı veya hazırladığı bir erken uyarı ve acil müdahale protokolü bulunmakta mıdır? Gediz Havzası'ndan İzmir Körfezi'ne taşınan kirlilik yükünün azaltılması için 2027 ve sonrasına ilişkin ölçülebilir hedefler belirlenmiş midir?